

Наукові перспективи
Видавнича група

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ
НАУЦІ

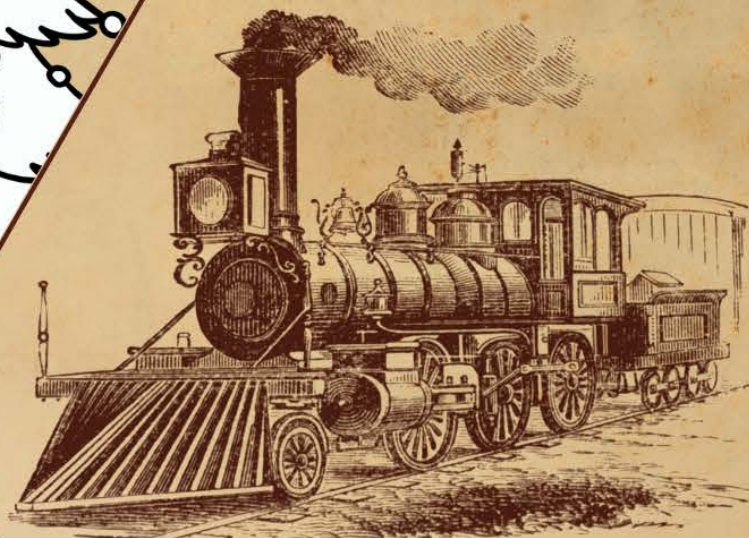
№12 (30)

2024

Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право

Merry
Christmas

& happy new year

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Асоціація науковців України
Науковий парк Національного Авіаційного Університету*

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Актуальні питання у сучасній науці»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 12(30) 2024

Київ – 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Економіка»

Korohodova O.O., Voitko S.V., Chernenko N.O., Hlushchenko Ya.I., Mykhalova A.O. <i>EFFICIENCY OF LOGISTICS OPERATIONS IN THE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES</i>	19
Александрова Н.М., Драб Н.Л., Лобецька І.М., Давиденко Т.В. <i>СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СЕРЕДОВИЩА В ЄВРОПІ</i>	31
Брусов Н.О. <i>СТРАТЕГІЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ В КЛЮЧІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ</i>	46
Грабітченко К.М. <i>ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАЧАННЯ</i>	59
Гришнюк О.М., Фасолько Т.М. <i>АНАЛІЗ ПРИРОДНИХ РИЗИКІВ ДЛЯ СТРАХУВАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ: МАТЕМАТИЧНИЙ КОНТЕКСТ МЕТОДУ ЕКСПЕРТНИХ ОЦІНОК</i>	71
Гудзь Т.П., Гасій О.В., Шаповалов В.О., Литвинюк М.В. <i>ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ БІЗНЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЯКІСНОЇ АНАЛІТИКИ ПРИ РОЗРОБЦІ ПРОЄКТІВ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ</i>	83
Дроздюк В.А. <i>ОЦІНКА КІБЕРСТІЙКОСТІ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ</i>	96
Коврига О.М. <i>ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНОЮ ЛОГІСТИКОЮ ПІДПРИЄМСТВА</i>	107

УДК 330.36:303.442.3]:332.14

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12\(30\)-83-95](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12(30)-83-95)

Гудзь Тетяна Павлівна доктор економічних наук, професор, директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (066) 740-90-59, <https://orcid.org/0000-0002-2310-5425>

Гасій Олена Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (066) 627-22-87, <http://orcid.org/0000-0002-2310-5425>

Шаповалов Віталій Олегович кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (050) 305-23-62, <https://orcid.org/0000-0003-2439-7826>

Литвинюк Максим Васильович здобувач третього (освітньо-наукового) рівня ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 Менеджмент, кафедра менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі, м. Полтава, тел.: (095) 648-07-85, <https://orcid.org/0009-0005-8945-6139>

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ РІВНОВАГИ БІЗНЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЯКІСНОЇ АНАЛІТИКИ ПРИ РОЗРОБЦІ ПРОЄКТІВ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті обґрунтовано засади методичного підходу до діагностики якісного змісту фінансової рівноваги бізнесу, що дозволило вдосконалити формальну методологію аналізу фінансового стану бізнесу, результати якої найбільш повно відповідають аналітичним потребам в процесі розробки проєктів смарт-спеціалізації. Це реалізовано із застосуванням як загальнонаукових, так і спеціальних методів дослідження: методу діалектики, методів аналізу та синтезу, індукції та дедукції, графічного методу. У представленій методиці втілено можливість, по-перше, з'ясувати стадію циклу фінансової рівноваги й передбачити вектор її подальшого розвитку; по-друге, ідентифікувати якісний стан фінансової рівноваги (стійкість, стабільність); по-третє, оцінити надійність

фінансової рівноваги, що важливо для правильної постановки цілей і завдань управління проектами смарт-спеціалізації.

Нове у запропонованій методиці полягає у тому, що забезпечується представлення цілісної картини розвитку фінансової рівноваги бізнесу через визначення фази її циклу (негативної чи позитивної), стадії (статичної динамічної), етапу та порядку формування.

На цій підставі досягнуто удосконалення методики комплексної діагностики рівноважного фінансового стану бізнесу. За результатами діагностики форм статичної та динамічної фінансової рівноваги визначається її якісний стан (надійна, вразлива, порушена), який слугує основою вибору альтернатив проектів смарт-спеціалізації.

Удосконалений методичний підхід до комплексної діагностики фінансової рівноваги є практичним інструментом втілення на практиці якісної аналітики бізнесу, яка дозволяє характеризувати його здатність до саморозвитку, що важливо для врахування проектами смарт-спеціалізації.

Ключові слова: фінансова рівновага, діагностика, цикл, смарт-спеціалізація, проект, стабільність, стійкість, нестабільність, нестійкість, бізнес, криза, біфуркація.

Hudz Tetiana Pavlivna Doctor of Economics, Professor, Director of the Educational and Scientific Center for Training of Higher Qualification Personnel, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, Ukraine, tel.: (066) 740-90-59, <https://orcid.org/0000-0002-2310-5425>

Hasii Olena Volodymyrivna candidate of economic sciences, associate professor, director of the Educational and Scientific Center for Quality Assurance of Higher Education, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, Ukraine, tel.: (066) 627-22-87, <http://orcid.org/0000-0002-2310-5425>

Shapovalov Vitalii Olehovych, candidate of economic sciences, associate professor, associate professor of Department of Personnel Management, Labor Economics and Economic Theory, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, tel.: (050) 305-23-62, <https://orcid.org/0000-0003-2439-7826>

Lytvyniuk Maksym Vasylovych, third (educational and scientific) level Doctor of Philosophy degree candidate in the specialty 073 Management, Department of Management, Poltava University of Economics and Trade, Poltava, tel.: (095) 648-07-85, <https://orcid.org/0009-0005-8945-6139>

DIAGNOSIS OF FINANCIAL EQUILIBRIUM OF BUSINESS AS A TOOL OF QUALITATIVE ANALYTICS IN THE DEVELOPMENT OF SMART SPECIALIZATION PROJECTS

Abstract. The article substantiates the principles of a methodical approach to the diagnosis of the qualitative content of the financial balance of a business, which made it possible to improve the formal methodology of analyzing the financial state of a business, the results of which most fully meet the analytical needs in the process of developing smart specialization projects. This is implemented using both general scientific and special research methods: dialectic method, methods of analysis and synthesis, induction and deduction, graphic method. The presented method makes it possible, first, to find out the stage of the cycle of financial balance and predict the vector of its further development; secondly, to identify the qualitative state of financial balance (sustainability, stability); thirdly, to assess the reliability of the financial balance, which is important for the correct setting of goals and tasks of smart specialization project management.

What is new in the proposed methodology is that it provides a holistic picture of the development of the financial balance of a business by determining the phase of its cycle (negative or positive), stage (static dynamic), stage and order of formation. On this basis, the improvement of the methodology of complex diagnostics of the equilibrium financial state of the business was achieved. According to the results of the diagnosis of the forms of static and dynamic financial balance, its qualitative state (reliable, vulnerable, broken) is determined, which serves as the basis for choosing alternatives for smart specialization projects. An improved methodical approach to the complex diagnosis of financial balance is a practical tool for the implementation of qualitative business analytics in practice, which allows to characterize its ability to self-development, which is important for taking into account smart specialization projects.

Keywords: financial balance, diagnostics, cycle, smart specialization, project, stability, stability, instability, instability, business, crisis, bifurcation.

Постановка проблеми. Смарт-спеціалізація як політика інноваційного регіонального розвитку Євросоюзу є адекватною відповіддю сучасним викликам перед економікою України, породжених війною і трансформаційними процесами. Смарт-спеціалізація базується на партнерстві між представниками бізнесу, влади, науково-технічних установ та громадськості. Для реалізації цієї політики необхідно створити дієву систему управління проектами, яка дозволить виробникам стати у центр формування подій для розвитку своєї діяльності. Однією із її важливих складових є застосування якісної аналітики бізнесу через діагностику стану фінансової рівноваги підприємств.

Забезпечення транспарентності та об'єктивності стану бізнесу через співпрацю науки та підприємництва відкриває можливості для розкриття головних напрямів та секторів спеціалізації економічних регіонів. Побудова кластерів вимагає якісного аналітичного обґрунтування стану та перспектив бізнесів, що будуть входити до нього. Реалізація цього стратегічного завдання не обмежується розробкою ефективних антикризових механізмів для фінансово-економічного оздоровлення реального сектору економіки. Важливо оцінити здатність досягнення виробниками стану фінансової рівноваги як основи стабільності в окремому бізнесі та регіоні. Оскільки при управлінні фінансовою рівновагою для бізнесу на перший план виходить не боротьба з кризою, а втілення в життя стратегії розвитку своєї діяльності через поєднання адаптивних та інноваційних методів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості функціонування підприємств на основі досягнення ними рівноважного фінансового стану розкрито у наукових доробках Т.П. Гудзь [1, 2, 3], Т. Л. Керанчук [6], І. С. Кладченко [7], Л. А. Костирко [8], О. О. Терещенко [9] та інших. Узагальнена думка вчених зводиться до розуміння управління фінансовою рівновагою як шляху формування стійких інституційних передумов розбудови економічно сильної держави з перспективою її конверсії у державу соціальної рівноваги.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Віддаючи належне науково-методологічній цінності існуючих наукових здобутків, зауважимо, що через фрагментарність дослідження науковцями категоріальної сутності фінансової рівноваги, залишаються не вирішеними завдання комплексного та системного дослідження методології її формування на підприємстві, а відповідно, і побудови дієвої системи її діагностики та управління.

Науково обґрунтованим та практично підтвердженим є той факт, що якісна діагностика забезпечує успішність прийняття дієвих та ефективних управлінських рішень, зокрема при розробці проєктів смарт-спеціалізації. Для результативного управлінського рішення необхідно представити цілісну картину стану фінансової рівноваги бізнесу.

Мета статті полягає в обґрунтуванні методико-прикладних засад щодо діагностики якісного змісту фінансової рівноваги бізнесу, що дозволить вдосконалити формальну методологію аналізу фінансового стану бізнесу, результати якої найбільш повно відповідатимуть аналітичним потребам в процесі розробки проєктів смарт-спеціалізації.

Виклад основного матеріалу. У першій статті авторів (Наукові перспективи №9/27, 2024 р., с. 128-141) наведено формулювання та систематизація таких критеріїв класифікації фінансової рівноваги, як: фази та стадії циклічного розвитку, просторові та часові форми та якість фінансової рівноваги дозволила

структурувати її як складне економічне явище для потреб діагностики [4]. На цих засадах стає можливим розпізнавання чіткої послідовності розвитку та якісного змісту фінансової рівноваги. Діагностику форм прояву фінансової рівноваги у часі та просторі, а саме оцінку її стійкості та стабільності, пропонуємо проводити графічним способом шляхом відтворення кривої циклу рівноважного фінансового стану бізнесу (рис. 1).

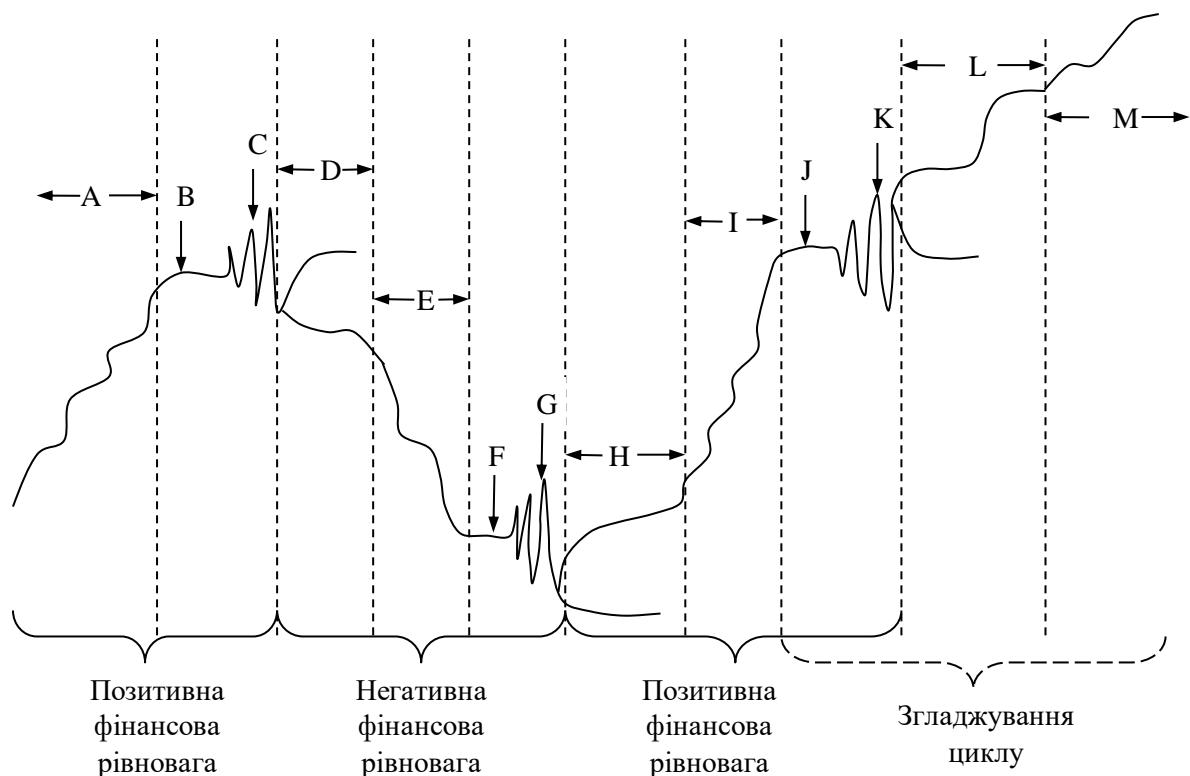

Рис. 1. Діапазони та фрагменти циклу розвитку фінансової рівноваги бізнесу

Джерело: авторська розробка

Представимо розшифровку позначень на графіку:

А, І та М – діапазони стабільної позитивної динамічної фінансової рівноваги;

В та J – фрагменти циклу – стійка позитивна статична фінансова рівновага;

С та К – фрагменти циклу – нестійка позитивна статична фінансова рівновага;

Д – діапазон нестабільної негативної динамічної фінансової рівноваги (стадія біфуркацій);

Е – діапазон стабільної негативної динамічної фінансової рівноваги;

F – фрагмент циклу – стійка негативна статична фінансова рівновага;

G – фрагмент циклу – нестійка негативна статична фінансова рівновага;
H та L – діапазони нестабільної позитивної динамічної фінансової рівноваги (стадії біфуркацій).

Діагностика форми фінансової рівноваги у просторі проводиться залежно від того, який діапазон та фрагмент циклу з рис. 3.5 відтворює фактична крива індексу стійкості (нестійкості) статичної фінансової рівноваги бізнесу. На рис. 2 наведені умовні приклади поведінки кривої індексу стійкості (нестійкості) статичної фінансової рівноваги бізнесу.

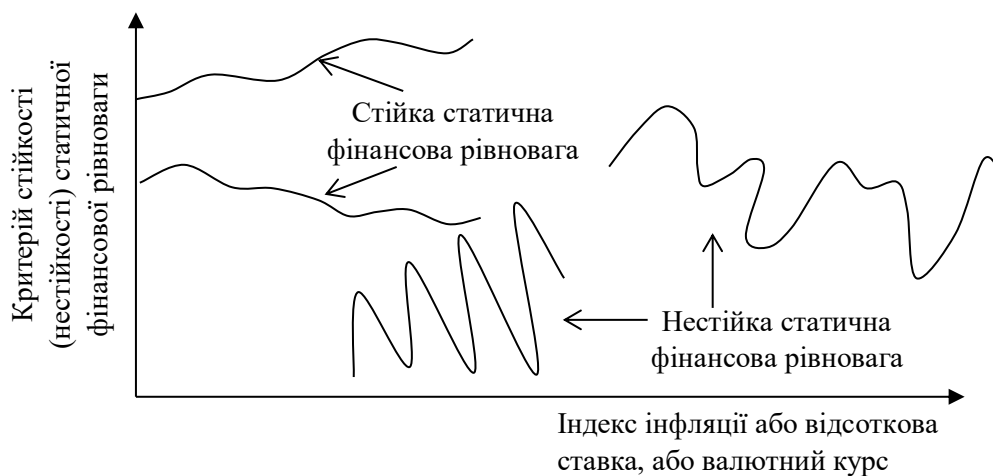

Рис. 2. Зміна стану стійкості (нестійкості) статичної фінансової рівноваги бізнесу

Джерело: авторська розробка.

Стойку та нестійку форми статичної фінансової рівноваги розрізняє частота та амплітуда коливань. «Спокійний», тобто майже рівний трафік індексу характеризує стійку форму статичної рівноваги відповідної фази. Стойкість статичної фінансової рівноваги означає, що бізнес залишається майже незмінним під впливом зовнішніх факторів. Втім, дана форма статичної фінансової рівноваги забезпечується діями системи фінансової безпеки на підприємстві. Крім того, результати діагностики фінансової рівноваги можуть дати висновок про підвищення вразливості бізнесу до дії флуктуацій оточуючого ринкового середовища.

Чим вища частота та амплітуда коливань циклу фінансової рівноваги, тим більш нестійкою, тобто чутливою до економічних імпульсів трансмісійних впливів, є бізнес. Отже, на основі динаміки фінансової рівноваги можна робити висновок про вразливість фінансового стану бізнесу щодо турбулентного ринкового середовища його функціонування. Даний показник придатний для оцінки тісноти зв'язку з динамікою різних економічних процесів: інфляції, девальвації, волатильності відсоткової ставки, тощо.

На його основі можна визначити інтенсивність сталого розвитку або швидкість розгортання фінансової кризи у бізнесі. Для цього ми пропонуємо застосовувати графічний метод: по осі «*оу*» відображається фаза циклу динамічної фінансової рівноваги, а по осі «*ох*» – фактор часу (у роках, кварталах, місяцях). Типові приклади поведінки кривої циклу (стабільності та нестабільності) динамічної фінансової рівноваги бізнесу представлені на рис. 3.

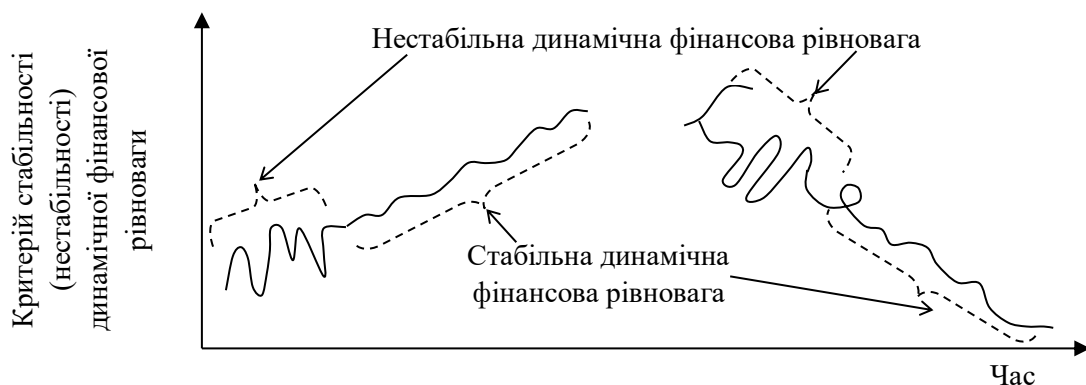

Рис. 3. Зміна стану стабільності (нестабільності) динамічної фінансової рівноваги бізнесу

Джерело: авторська розробка.

Стабільний та нестабільний стани фінансової рівноваги бізнесу розрізняються за амплітудою коливань. Пологий висхідний чи низхідний трафік без різких спадів та підйомів характеризує стабільну динамічну фінансову рівновагу. Закріплення у часі статусу стабільної фінансової рівноваги бізнесу забезпечує вищу ефективність реалізації проєктів смарт-спеціалізації. Якщо за певний проміжок часу спостерігаються суттєві відхилення між стійкістю та стабільністю фінансової рівноваги при нечіткій визначеності загального вектора його зміни, тоді визнається нестабільність бізнесу загалом.

Отже, на основі оцінки стійкості та стабільності фінансової рівноваги можна охарактеризувати, з одного боку, темп сталого розвитку діяльності бізнесу (згасаючий, помірний, стрімкий); а з другого – швидкість розгортання фінансової кризи (повільне зниження, прискорене падіння).

Запропонований підхід визначення стійкості статичної та стабільної динамічної фінансової рівноваги є інструментом якісного аналізу при розробці проєкту смарт-спеціалізації. Він надає можливість терміново оцінити стан фінансової рівноваги бізнесу відносно зовнішніх чинників та фактору часу для оперативного прийняття управлінського рішення. Використовуючи шаховий підхід, представимо схематично взаємозв'язок форм прояву фінансової рівноваги бізнесу (рис. 4).

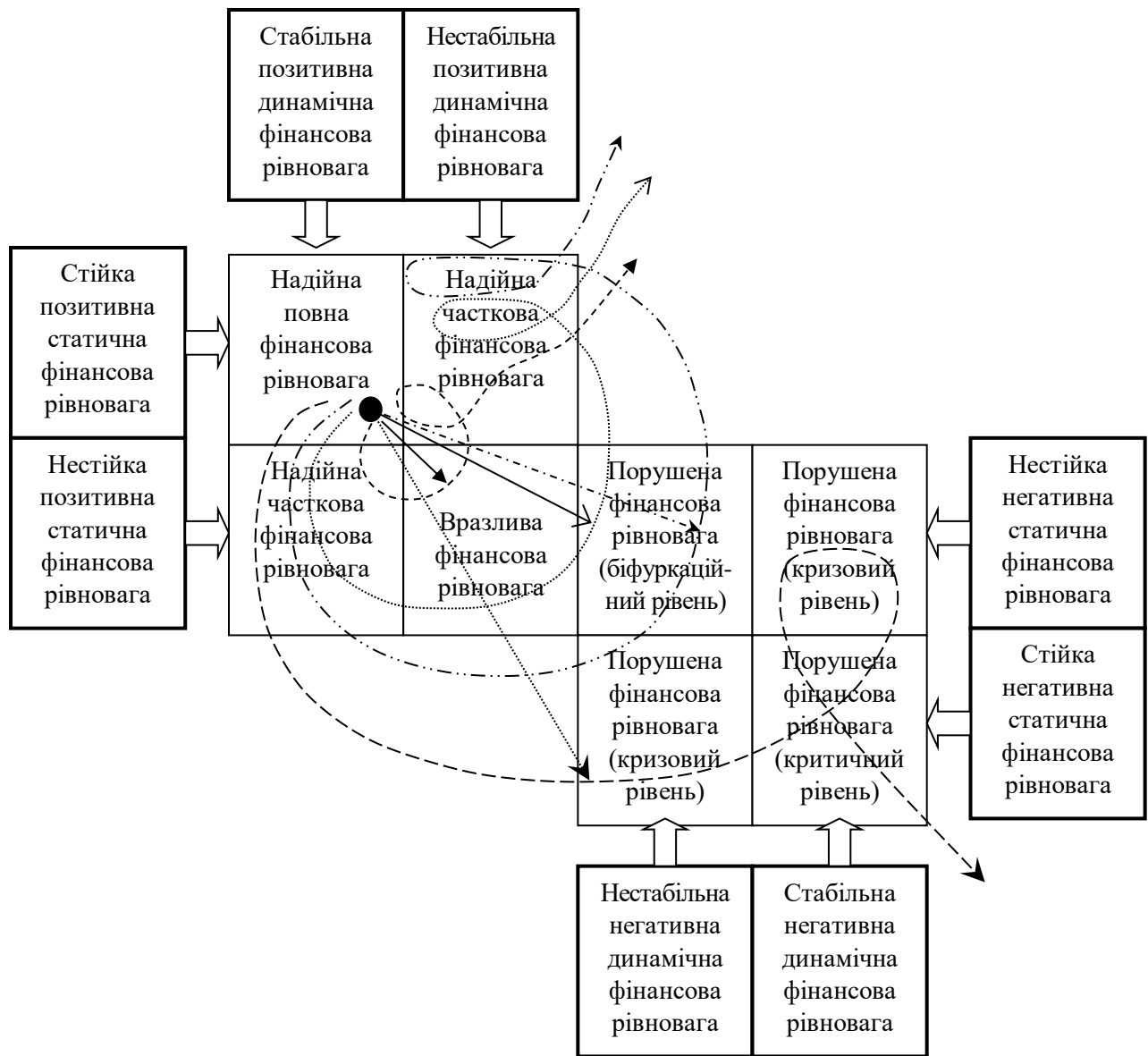

Рис. 4. Діагностика якісного стану фінансової рівноваги бізнесу
Джерело: авторська розробка

Диференціація якісного стану фінансової рівноваги бізнесу дозволяє найбільш точно описати множину її видів. Надійною можна визнати позитивну фінансову рівновагу бізнесу, яка має як статичні, так і динамічні ознаки. Втім, слід розрізняти повноту якісного змісту фінансової рівноваги бізнесу за варіантом поєднання просторових і часових форм її прояву. Повній надійній фінансовій рівновазі бізнесу притаманні стійка статика та стабільна динаміка на позитивній фазі циклу. На основі саме такої фінансової рівноваги стає досяжним сталий розвиток діяльності бізнесу [5]. Надійна повна фінансова рівновага виступає ядром, тобто центром, кільця спірального розвитку її циклу (див.

рис. 1). У надійної повної фінансової рівноваги співвідношення між порядком та хаосом найбільш оптимальне, якому відповідає мінімуму дисипації, тобто втрати енергії. Тому, можна вважати надійну повну фінансову рівновагу бізнесу прикладом ентропійного балансу, який характеризує рівень організованості системи як найвищий. Найширші можливості для забезпечення стійкого розвитку відкриваються тільки високоорганізованій системі, якості якої досягає підприємство у стані надійної повної фінансової рівноваги.

Звичайно, такий ідеальний стан фінансової рівноваги досягається у бізнесі дуже складно. Ще важчим завданням є його утримання особливо за умов зовнішньої нестабільності[10]. Не випадково, надійна повна фінансова рівновага притаманна олігополіям. За умов конкурентного ринку ідеальний стан фінансової рівноваги досяжний у нетривалому періоді.

Найбільш доступним для, конкуруючих на ринку, підприємств є стан часткової надійної фінансової рівноваги. За якістю він поступається повній фінансовій рівновазі легкими відхиленнями у формах або стійкої статичності, або стабільної динаміки. Стан часткової надійної фінансової рівноваги бізнесу не вирізняється коливаннями, але дуже дрібно тремтить навколо свого ядра. Головною особливістю часткової надійної фінансової рівноваги бізнесу є розширення діаметру кільця спіралевидного циклу її розвитку (див. рис. 4). Якщо повна надійна фінансова рівновага – це ядро спіралевидного циклу її розвитку, то часткова надійна фінансова рівновага – це виток спіралевидного циклу її розвитку.

Подальше розширення діаметра витка спіралевидного циклу розвитку фінансової рівноваги бізнесу утворюється внаслідок формування ознак нестійкої статичної та нестабільної динамічної її форми. Якість такої фінансової рівноваги є вразливою, тобто легко сприйнятливою до будь-яких негативних внутрішніх впливів та зовнішніх шоків.

З рисунку 4 добре зрозуміло чим загрожує збільшення діаметру витка спіралевидного циклу розвитку фінансової рівноваги бізнесу. Саме так відбувається розкручування навиворіт спіралі позитивної фази фінансової рівноваги, що прямує до закручування спіралі розвитку фінансової кризи. Перелом між позитивною та негативною фазами фінансової рівноваги відбувається у стані вразливої її якості під негативним впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Звичайно йому протистоїть система фінансової безпеки, викликаючи до дії негативні (ті, що гасять кризове вогнище) та позитивні (ті, які своїм розвитком трансформують кризову тенденцію у зростання) зворотні зв'язки. Ця боротьба за утримання позитивної якості фінансової рівноваги проходить на стадії біфуркацій, коли з'являються ранні ознаки фінансової кризи.

Дисбаланс позитивної фінансової рівноваги доцільно класифікувати за глибиною її перетворення у негативну фінансову рівновагу, тобто за градусом

зміни фаз циклу фінансової рівноваги. Ми пропонуємо виділяти три рівні порушення позитивної фінансової рівноваги бізнесу, які відповідають формам прояву негативної фінансової рівноваги бізнесу:

1) біфуркаційний – передбачає формування двох векторів ймовірного розвитку фінансового стану бізнесу у напрямку до кризи або до стабілізації. Про перший свідчить поява ранніх ознак фінансової кризи у вигляді окремих несистемних некритичних відхилень показників статичної та динамічної фінансової рівноваги від їх нормативних значень, що не потребує застосування комплексних програм відновлення. Ознакою другого виступає наявність фінансового потенціалу, достатнього для подолання фінансової кризи;

2) кризовий – означає охоплення бізнесу системною фінансовою кризою, за якої сформовані всі ознаки негативної фінансової рівноваги. Однак, відновлення позитивної фінансової рівноваги визнається можливим на основі комплексного плану фінансово-економічного оздоровлення бізнесу;

3) критичний – характеризує сукупність фінансових дисбалансів на підприємстві, що мають хронічний, системний та комплексний характер і супроводжуються вихолощенням фінансового потенціалу бізнесу. Критичним є фінансовий стан бізнесу, якому тривалий час властиві всі ознаки статичної й динамічної негативної фінансової рівноваги. За умов досягнення критичного рівня порушення фінансова рівновага на підприємстві у позитивній якості є не відновлюваною внаслідок реалізації загрози банкрутства.

Отже, діагностика якісного змісту фінансової рівноваги бізнесу – це глибинний рівень її дослідження, який надає найбільш точну інформацію для задоволення потреб управління. Завдяки опису лінії циклу розвитку фінансової рівноваги та «збільшеного під мікроскопом» витку її спіралевидного руху (див. рис. 4), відкривається можливість «упіймати момент» в діяльності бізнесу безпосередньо перед спадом його життєвого циклу. Це дозволить найбільш ефективно провести заходи щодо попередження появи ранніх ознак кризового процесу у фінансах бізнесу. Аналогічно розкривається якісний стан фінансового потенціалу бізнесу для відповіді на питання щодо можливості та міри активності здійснення інвестиційно-інноваційних заходів при розробці проектів смарт-спеціалізації. Завдяки аналізу якісного змісту фінансової рівноваги система менеджменту бізнесу отримує інформацію необхідну для своєчасного коригування стратегії розвитку його діяльності. Таким чином, виокремлення фактичного стану фінансової рівноваги серед можливої його множини стає відправною точкою в обґрунтуванні управлінських рішень як поточного, так і стратегічного характеру.

Висновки. Отримані результати дослідження істотно розширюють та якісно вдосконалюють методичний інструментарій діагностики фінансової рівноваги, зокрема, та аналітичний арсенал фінансового менеджменту бізнесу,

загалом. Розроблений методичний підхід до комплексної діагностики фінансової рівноваги бізнесу дозволяє описати цикл її розвитку шляхом визначення фази (позитивної, негативної), стадії (статичної, динамічної), форми прояву (просторової, часової), якісного стану (надійної, вразливої, порушеної). Поглиблена діагностика циклічності фінансової рівноваги відкриває можливість визначення етапів, порядку формування та рівнів порушення її висхідної фази. Визначення етапів та упорядкованості фази позитивної фінансової рівноваги дозволяє оцінити її міцність, тобто витривалість до зміни вектору розвитку. Від «товщини» фази позитивної фінансової рівноваги залежить здатність бізнесу до виживання, захисту від банкрутства та сталого розвитку бізнесу. За рівнем порушення позитивної фінансової рівноваги оцінюється глибина розвитку фінансової кризи, яка розкриває ступінь наближеності бізнесу до банкрутства.

Крім того, виявленню підлягають темп стійкого розвитку та швидкість розгортання фінансової кризи в діяльності бізнесу через оцінку просторової форми фінансової рівноваги бізнесу відносно зміни зовнішніх факторів та її динаміку у часі.

Отже, перевагами даної методики є, по-перше, можливість вирізнення нестабільної фінансової рівноваги від стану біфуркацій та кризи. Внаслідок цього досягається адекватність прийнятих управлінських рішень з огляду на радикальність їх характеру, масштаби передбачуваних змін та витрати на їх реалізацію. Друга перевага розробленої методики полягає у виявленні проблем різного рівня складності для вирішення при формуванні позитивної фінансової рівноваги на підприємстві. Це дозволяє вдосконалити управління фінансами бізнесу за слабкими сигналами прояву несприятливої ситуації на етапі її зародження. На такій методичній основі аналізу процесів формування якості фінансового стану бізнесу досягається виявлення передумов зародження фінансової кризи. А отже, відкриваються реальні можливості її своєчасного та максимально ефективного попередження.

Третьою перевагою розробленої методики комплексної діагностики фінансової рівноваги є придатність до виявлення сильних сторін бізнесу у кризовому фінансовому стані поряд із оцінкою його глибини не лише за масштабами негативних наслідків, а й за рівнем розбалансованості процесів, що забезпечують формування фінансової рівноваги.

Головним досягненням якісно нового підходу до аналізу явища фінансової рівноваги є отримання таких аналітичних висновків, які дозволяють охарактеризувати здатність бізнесу до саморозвитку. За умов забезпечення системи управління високоякісною інформацією про фінансовий стан бізнесу знижується ймовірність прийняття помилкових як стратегічних, так і оперативних рішень щодо здійснення інвестицій, інновацій та реструктуризаційних перетворень.

Отже, запропонований методичний підхід щодо комплексної діагностики фінансової рівноваги бізнесу відповідає принципам здійснення аналітичного

процесу (комплексності, системності, об'єктивності, диференційованості, інтегрованості, адаптивності) та вимогам, які висуваються сучасною теорією та практикою до інструментів аналітики бізнесу.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у розробці комплексних індикаторів експрес-діагностики стану фінансової рівноваги бізнесу, тобто його фінансового здоров'я, при реалізації проєктів смарт-спеціалізації.

Література:

1. Гудзь Т. П. Діагностика статичної та динамічної фінансової рівноваги підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 1(62). С. 180–186.
2. Гудзь Т. П. Діагностика як функція управління фінансовою рівновагою підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2018. № 9 (261). С. 13–30.
3. Гудзь Т. П. Економіко-математичне моделювання довгострокової фінансової рівноваги підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2016. № 6. С. 60–66.
4. Гудзь Т.П., Литвинюк М.В. Діагностика фінансової рівноваги як функція системи фінансового контролінгу на підприємстві. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. Вип. 9(27). С.128-141.
5. Гудзь Т. П. Матричний аналіз фінансової рівноваги підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 4. С. 149–157.
6. Керанчук Т. Л. Розробка стратегії досягнення фінансової рівноваги підприємства. *Економічні проблеми невинробничої сфери*. Київ: КДТЕУ, 1998. С. 109 – 116.
7. Кладченко І. С. Фінансова рівновага як умова забезпечення збалансованого розвитку промислового підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2013. Вип. 24. С. 369 – 377.
8. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія. Харків: Фактор, 2008. 336 с.
9. Терещенко О. О. Сучасні теоретичні концепції у сфері корпоративних фінансів як фундамент для прийняття рішень щодо подолання фінансової кризи. *Вплив кризи на фінанси реального сектору економік та шляхи їх оздоровлення: монографія* [А. І. Даниленко, В. В. Зимовець, О. О. Терещенко та ін.]; за ред. чл.-кор. НАН України А. І. Даниленка. Київ: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2014. 520 с.
10. Gudz T. P. Mathematical gnostics for forecasting of enterprise's financial equilibrium. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. № 3. С. 297–304.

References:

1. Hudz T. P. (2017). Diahnostyka statychnoii ta dynamichnoii finansovoi rivnovahy pidpriumstva [Diagnostics of static and dynamic financial equilibrium of the enterprise]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Journal of Socio-Economic Research*, 1(62), 180–186 [in Ukrainian].
2. Hudz T. P. (2018). Diahnostyka iak funktsiia upravlinnia finansovoiu rivnovahoiu pidpriumstva [Diagnostics as a Function of Enterprise Financial Balance Management]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Odesa National Economic University*, 9(261), 13–30 [in Ukrainian].

3. Hudz T. P. (2016). Ekonomiko-matematychne modeliuвання dovhostrokovoi finansovoi rinvovahy pidpriemstva [Economic and Mathematical Modeling of the Long-Term Financial Equilibrium of an Enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu –Bulletin of Khmelnytsky National University*, 6, 60–66 [in Ukrainian].
4. Hudz T. P., Lytvyniuk M.V.(2024). Diahnostyka finansovoi rinvovahy iak funktsiia systemy finansovoho kontrolinhu na pidpriemstvi [Diagnostics of financial balance as a function of the financial controlling system at the enterprise]. *Aktualni pytannia u suchasni nauksi – Current issues in modern science*, 9(27), 128-141 [in Ukrainian].
5. Hudz T. P. (2016). Matrychnii analiz finansovoi rinvovahy pidpriemstva [Matrix analysis of the financial equilibrium of the enterprise]. *Naukovi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriiia «Ekonomichni nauky» – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series “Economic Sciences”*, 4, 149–157 [in Ukrainian].
6. Keranchuk T. L. (1998). Rozrobka stratehii dosiahnennia finansovoi rinvovahy pidpriemstva [Development of a strategy for achieving financial equilibrium of the enterprise]. *Ekonomichni problemy nevyrobnychoi sfery – Economic problems of the non-production sphere*. Kyiv: KDTEU, 109 – 116 [in Ukrainian].
7. Kladchenko I. S. (2013). Finansova rinvovaha iak umova zabezpechennia zbalansovanoho rozvytku promyslovoho pidpriemstva [Financial balance as a condition for ensuring the balanced development of an industrial enterprise]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Scientific works of the Kirovohrad National Technical University. Economic sciences*, 24, 369 – 377 [in Ukrainian].
8. Kostyrko L. A. (2008). *Diahnostyka potentsialu finansovo-ekonomichnoi stiikosti pidpriemstva [Diagnostics of the potential of financial and economic stability of the enterprise]*. Kharkiv: Factor, 2008. 336 p. [in Ukrainian].
9. Danylenko A. I., Zymovets V. V. & Tereshchenko O. O. at al. Suchasni teoretichni kontseptsii u sferi korporatyvnykh finansiv iak fundament dlia pryiniattia rishen shchodo podolannia finansovoi kryzy [Modern theoretical concepts in the field of corporate finance as a foundation for decision-making on overcoming the financial crisis]. *Vplyv kryzy na finansy realnoho sektoru ekonomiky ta shliakhy iikh ozdorovlennia – The impact of the crisis on the finances of the real sector of economies and ways to improve them*. Kyiv: State University "Institute of Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, 520 p. [in Ukrainian]
10. Gudz T. P. (2017). Mathematical gnostics for forecasting of enterprise’s financial equilibrium. *Actual problems of the economy*, 3, 297–304.

Журнал

*«Актуальні питання у
сучасній науці»*

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 12(30) 2024

Підписано до друку: 13.12.2024 р.
Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

ФОП Жукова Ірина Віталіївна Свідоцтво серія ДК №7425 від 09.08.2021 р.,
02217, м. Київ, пр. Маяковського Володимира, буд. 4-В, кв. 10